



# โครงการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ ๘

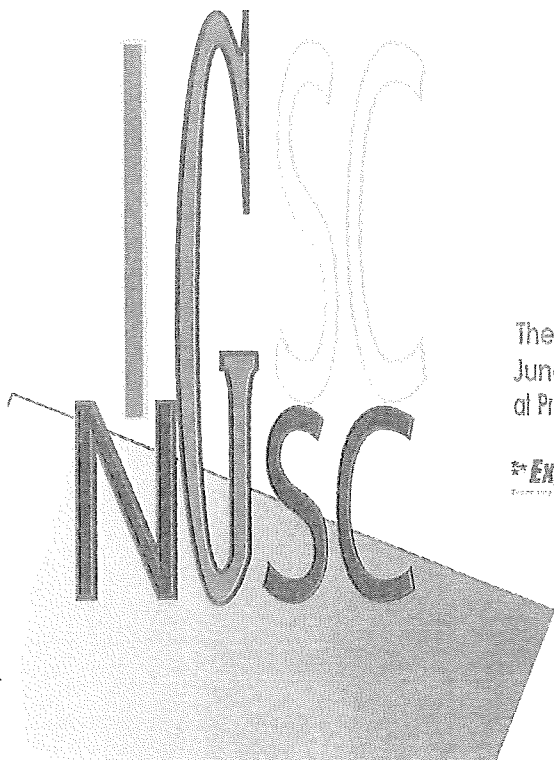
## “ประเทศไทย 4.0 นวัตกรรมสร้างสรรค์สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

(The 8th National and International Graduate Study Conference (NGSC&IGSC 2018)

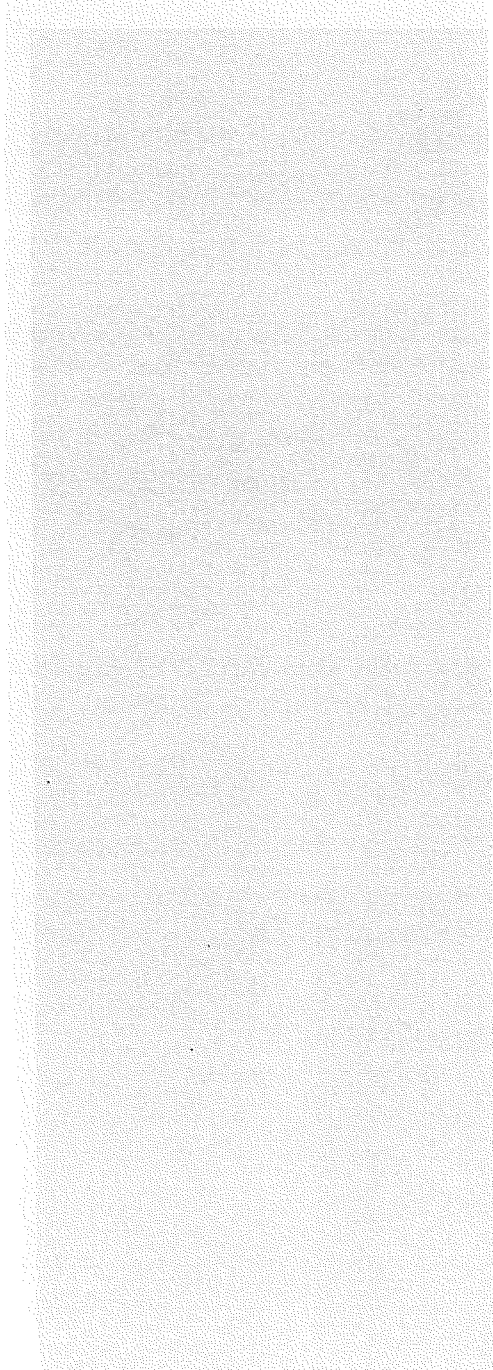
“Thailand 4.0 Creative Innovation for Sustainable Development”



BANGKOK UNIVERSITY



The Graduate School, Silpakorn University  
June 28 - 29, 2018  
at Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre





## ผู้ทรงคุณวุฒิ



### กลุ่มศิลปะและการออกแบบ

#### มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิรงค์ จุฑาพฤตนิกร

อาจารย์ ดร.จิราภรณ์ วงศ์ทองสงวน

#### มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง

#### มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร. ระวีวรรณ โสฬารัตนเมณีผู้ช่วย

ศาสตราจารย์ ดร. ณวิทย์ อ่องแสงชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แผ่นดิน อุณจะนำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันต์ สุวิจรรย์ภินันท์

#### มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร. วารุณี หวัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพดล ตั้งสกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงยศ วีระทวีมาศ

#### มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีณีย์ นักรบ

อ.ดร. สุปรียา หวังเจริญผล

อาจารย์ ดร. สายทิวา รามสูตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์น ไล่ประกอบทรัพย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรนาถ ลินอุไรพันธ์

อาจารย์ ดร. สุปรียา หวังเจริญผล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันดี พินิจวรลิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาวไล ตันจันพงศ์

#### มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฏฐิณี กาญจนภรณ์

#### จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิรมล กุลศรีสมบัติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รามสูตร ลีตลายน

อาจารย์ ดร. วันชัย มงคลประดิษฐ์

#### มหาวิทยาลัยศิลปากร

ศาสตราจารย์ พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์

#### สถาบันดนตรีกลายาณวัฒนา

อาจารย์ ดร. จิรเดช เสตะพันธุ์



### กลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาการจัดการ ศึกษาศาสตร์

#### มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร. วิสาข์ จิตวิวัฒน์

รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์

รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

รองศาสตราจารย์ ดร. ประสพชัย พสุนนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรินทร์ เทวตา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวนชื่น อัครคะฉนิชชา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีระวัฒน์ จันทิก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุดา เตียเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ามนต์ เรืองฤทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลิริชัย ตีเลิศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยวรี ญาณปรีชาเศรษฐ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บำรุง ไตรรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสุดา เตียเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์พันธ์ ตันวิมลรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกรินทร์ พึ่งประชา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดำรงพล อินทร์จันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ เกษภูบาลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนต์สินี บุญมีศรีสง่า

อาจารย์ พ.อ.อ.ดร. สมคิด ภูมิโคกรักษ์

อาจารย์ ดร. ประไพพิมพ์ สุธีสินนท์

อาจารย์ ดร. ศรีัญญา จันทร์ชูสกุล

อาจารย์ ดร. ยงยุทธ วิถีไตรรงค์

อาจารย์ ดร. จิตพน ชุมเกตุ

อาจารย์ ดร. ณรงค์ ศรีเกรียงทอง

อาจารย์ ดร. ระชานนท์ ทวีผล

อาจารย์ ดร. นิธิกร ม่วงศรีเขียว

การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร



มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อังคณา ตุงคะสมิต  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีระชัย เนตรถนอมศักดิ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พินดา วราลุนันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

อาจารย์ ดร.ปิรินทร์ ชิมโชติ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ  
รองศาสตราจารย์ ดร. เขมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ แสงเพชร  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชานปีวิช ทัตแก้ว

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีระ กุลสวัสดิ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาภร ภิญโญฉัตรจินดา

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

อาจารย์ ดร. เพชรรัตน์ เจริมรอด

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โขมสี มีภักดี  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พจนก กาญจนจันทร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร. วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สยาม ภัทรานุประวัติ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจินดา โพธิ์ไพฑูรย์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อาจารย์ธนภฤต ลออสุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ วัฒนะ  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทพร รัตนกุล  
อาจารย์ ดร. ไกล่รุ่ง อีโช  
อาจารย์ ดร. ไพเราะ มากเจริญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สำนักศิลปากรที่ 3 พระนครศรีอยุธยา

นายอรุณศักดิ์ กิ่งมณี

กรมศิลปากร

นางประพิศ พงศ์มาศ

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

คุณปณิตา สระวาฬ

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

อาจารย์ ดร. กานต์จิรา ลิ้มศิริจง  
อาจารย์ ดร. ธงชัย ทองมา

นักวิชาการอิสระ

รองศาสตราจารย์ชนัญ วงศ์วิภาค  
ดร. กฤษฎา โสภา  
ดร. กิตติพงษ์ ตระกูลโชคอำนวย

❖ กลุ่มวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์  
และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. วีระเชษฐ์ จิตตามิชัย  
รองศาสตราจารย์ ดร. รังรอง ยกกลิ่น  
อาจารย์ ดร. กฤษฎา พันธุ์ ผลากิจ  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุกุล วัฒนสุข

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลจิรา อุดมอักษร

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงดาว ฉันทศาสตร์  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทพญ. อมรัตน์ วงศ์ล้ำชา  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทพญ. ฉันทนา ตูลาพรชัย

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร. วริษฐา ศิลลาอ่อน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อาจารย์ ดร. สุจิตรา รัตน์จิรานุกุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิกานต์ กู้พงษ์ศักดิ์



มหาวิทยาลัยศิลปากร

ศาสตราจารย์ ดร. ปราณิดี โอปณะโสภิต  
รองศาสตราจารย์ ดร. ประจวบ กล่อมจิตตร  
รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อัครมงคลพร  
รองศาสตราจารย์ ญญ.ดร. ศรีสมบัติ นวนพรัตน์สกุล  
รองศาสตราจารย์ ดร. ฉัตรชัย ฉันทไพศาล  
รองศาสตราจารย์ ดร.มนัส พงศ์ชัยเดชา  
รองศาสตราจารย์ ดร. เกษร จันทศิริ  
รองศาสตราจารย์ ดร. สันทยา ลีหมั้วทวาริตรี  
รองศาสตราจารย์ อุไรวรรณ ไอยสุวรรณ์  
รองศาสตราจารย์ มาณพ ปานะโปย  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนิดา อัครพิชยนต์  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวรรณ เมื่อก่อง  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรุจณี วัฒนา  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เอี่ยมพนาภิก  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวรัตน์ ศิริวงษ์  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงศ์ จิตต์มื่น  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชีวิดา สุวรรณขวลิต  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์พงศ์ พงศ์ศรีเอี่ยม  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาวดี มานะไทรนนท์  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พฤติยา นิลประพุกษ์  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา ทองหล่อ  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ สอดศรี  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุศรินทร์ ฆะปะบุตร  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทรี ระเบียบเลิศ  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนาพร ชื่นอ้อม  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุขุม ไข่มิตรชัยมงคล  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ ลีศิริชัยกุล  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพร ภูมิรินทร์  
อาจารย์ ดร.ณัฐพล พรพุทธพงศ์  
อาจารย์ ญญ.ดร. ลาววัลย์ เชียงจิ่ง  
อาจารย์ ดร. ประสพชัย ทองไหลรวม  
อาจารย์ ดร.เฉลิมพงศ์ วรวรรโณทัย  
อาจารย์ ดร. ภมร ศิลาพันธ์  
อาจารย์ ดร.สุภาพ เกิดแสง  
อาจารย์ ดร. วรรณัญ พูลสวัสดิ์  
อาจารย์ ดร.สุนนมาลย์ จันทร์เอี่ยม  
อาจารย์ ดร. อรอนงค์ แซ่มเล็ก  
อาจารย์ ดร.กิตติยาพร สิงห์สัมพันธ์  
อาจารย์ ดร.รัชดาพร คณางษ์

อาจารย์ ดร.นัยรัตน์ กันยะมี  
อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชุสกุลเกรียง  
อาจารย์ ดร.ยรรยงค์ พันธุ์สวัสดิ์  
อาจารย์ ดร.ศราวุธ ภูไพบิจิตรกุล  
อาจารย์ ดร.วิไลวรรณ ลีโรจนพุมิ  
อาจารย์ ดร.กฤษณะ เรืองฤทธิ์  
อาจารย์ ดร.กฤติยา เลิศชุมทะเลเกียรติ  
อาจารย์ ดร.ปณิดา ดวงแก้ว  
อาจารย์ ดร. ภมร ศิลาพันธ์  
อาจารย์ ดร. ธนวดี พรหมจันทร์  
อาจารย์ ดร. ณัฐวุฒิ ธาราวดี  
อาจารย์ ดร.รัชชาวรรณ มงคล  
อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ รวมธรรม  
อาจารย์ ดร.พิรวิทย์ เชื้อวงบุญ  
อาจารย์ พรชัย เปลี่ยมทรัพย์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า  
พระนครเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร. ถิรารุช พงศ์ประยูร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร  
ลาดกระบัง

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ ห่วงรักษ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะดา อลิณามันต์ ต้นตสวัสดิ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

รองศาสตราจารย์วีระพงศ์ จิวประดิษฐ์กุล

รองศาสตราจารย์ ดร. สร้อยดาว วินิจนันท์รัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย เทพา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

อาจารย์ ดร.วิทวัส สิงห์สังข์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อาจารย์ ดร.วรงค์ พงศ์โสภิตานันท์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรพงศ์ เบญจศรี

การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร



มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรพงศ์ เหล่าสุวรรณ  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเรือง คำศรี  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นารีลักษณ์ นาแก้ว  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธาทรทิพย์ บุญส่ง  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คเชนทร์ แต่งอุดม  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริบุษ จินดารักษ์  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิราณี ขำล้ำเลิศ  
อาจารย์ ดร. รัมภา จุฑะกนก  
อาจารย์ ดร. จินตนา ว่องวิทย์การ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์ ดร. ธนายุทธ แก้วมารยา

❖ กลุ่มพหุวิทยาการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรพล บุญลือ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช  
รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ  
รองศาสตราจารย์ ดร. เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ ดร. นยา สุจฉายา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิศปัติย์ ชัยช่วย

การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีของ  
นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

**The Definition; Root of meaning and Good Practical Ways to Good Corporate  
Citizen Of The Demonstration School of Silpakorn University Students.**

ผู้วิจัย นางสาวนิตา ศรีเกษร , รองศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศิริวงศ์  
สาขาวิชา การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร

### บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมายการ และแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร วิธีการวิจัยดำเนินการตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพมีระเบียบวิธีวิทยาที่จะสามารถนำมาสร้างความรู้ในการวิจัยวิธีวิทยาหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ทำความเข้าใจ กระบวนการให้ความหมายของคน คือ วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานรากเป็นระเบียบวิธีวิทยาในการพัฒนาแนวคิดหรือสร้างทฤษฎีจากข้อมูลปรากฏการณ์จริง โดยใช้แนวคำถามในการการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาจำแนกหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์หาเหตุผลเชิงตรรกะเทียบเคียงกับแนวคิดและทฤษฎีควบคุมบริบท จากการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎีวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก สามารถจำแนกการให้ความหมายและที่มาของความหมายการเป็นพลเมืองดีได้ 5 ความหมาย คือ 1) การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม 2) การรู้จักหน้าที่ของตนเอง 3) การใช้สิทธิเสรีภาพของตนเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น 4) การทำตามบรรทัดฐานทางสังคม และ 5) การซื่อสัตย์ สุจริต จากความหมายของการเป็นพลเมืองดีนั้น มาจากปัจจัยทางด้านความรู้พื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่นักเรียนอาศัยอยู่ และความรู้สึกลึกซึ้งจากการได้รับการอบรมสั่งสอน และปลูกฝังความรู้ความเข้าใจ แนวคิดค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีของสังคมจากอาจารย์และผู้ปกครอง

คำสำคัญ : การให้ความหมาย / แนวทางการปฏิบัติ / การเป็นพลเมืองดี

### Abstract

The research aimed to study root meaning and good practical ways to good corporate citizen of the demonstration school of silpakorn university students. The research methodology is qualitative approach can be constructed knowledge to understand procedure of human meaning , ground theory approach is methodology to develop concept or to construct phenomenology through focus group and in-depth

interviews to collect data and to classify into category following the objectives , finally, to analyse logical reason comparing concepts with context. The finding revealed that root meaning and good practical ways to good corporate citizen classify be 5 meanings: 1) collective utilisation 2) to know the own task 3) to take own right and free to no violate other right 4) to act social norms and 5) to hold honesty. According the means of good corporate citizen a few factors were 1). the basement knowledge and student surrounding environment 2).cognition receiving from teaching and 3). cultivating of understand, good mind and good values from teachers and parents.

**Key Word (s) :** Definition , Pratical Ways , Good Corporate Citizen

## บทนำ

การถือคําสหประชาชาติ ได้ให้ความสำคัญ เรื่องการสร้างความเป็นพลเมืองดีของโลก เพราะเห็นว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 มีความเชื่อมโยงกันและส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของนักเรียน ทั้งนี้การศึกษาจะสร้างพลเมืองของประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะไม่ได้อีกต่อไป แต่ต้องสร้างนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความเป็นพลโลกที่เรียนรู้ที่อยู่ร่วมกัน (Learn to Live Together) รู้คิด รู้กระทำ เพื่อโลกในภาพรวม เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติ ที่จำเป็นสำหรับการสร้างสังคมที่เป็นธรรม มีสันติสุข ชันติ และเป็นสังคมแห่งโอกาสที่เท่าเทียมกันหรือใช้ชีวิตอย่างอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Inclusive Society) เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) การสร้างพลเมืองดีของชาติอย่างยั่งยืนเพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองดีของโลกต่อไป ควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่ดีในการเป็นพลเมืองดีของประเทศ (ประภา ทันตศุภารักษ์, 2558)

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้ให้ความสำคัญ เรื่องการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีและกำหนดเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษามาโดยตลอด โดยมีหน่วยงานที่ขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองดีของชาติ คือ กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวถึงการสร้างนักเรียนเป็นพลเมืองโลก (Global Citizen) ไว้ในวิสัยทัศน์ของหลักสูตรว่า “หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของประเทศไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม มีจิตสำนึกต่อการเป็นพลเมืองของไทยและพลเมืองโลก และอยู่ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข มีความรู้ความเข้าใจและคิดอย่างเป็นระบบ สามารถแก้ปัญหา รวมทั้งเจตคติที่ดีต่อการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต โดยเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่ตลอดเวลา” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สถานศึกษาถือว่าเป็นหน่วยงานในการรับนโยบายมาปฏิบัติเพื่อจะช่วยให้พลเมืองของประเทศชาติได้พัฒนาให้เป็นพลเมืองดีและสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม จำเป็นต้องมีสถาบันการศึกษา ครอบคร้ว ศาสนา เข้ามาประสานงานร่วมมือกันเพื่อปลูกฝังความเป็น

พลเมืองของประเทศให้เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักหน้าที่ของตนเอง เคารพในสิทธิผู้อื่น และมีความสามารถประกอบอาชีพการงานได้ตามควรแก่สภาพของตน ฉะนั้นการปลูกฝังให้พลเมืองของประเทศชาติมีทั้งความคิดและการประพฤติตนให้เป็นพลเมืองดีของสังคมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โรงเรียนจึงเป็นสถานศึกษาในการพัฒนาจิตใจของเด็กและเยาวชนให้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีมารยาทที่ดีและมีจิตสาธารณะ ซึ่งนำไปสู่สังคมที่ดีของประเทศชาติต่อไป และปลูกฝังเยาวชนในสถานศึกษาให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม เคารพในกฎกติกาของโรงเรียน มีความรับผิดชอบต่องานของตนเองและสังคม มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (วันชนะ วุฒิชัย, 2557)

โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ถือเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาภายใต้การกำกับของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อเป็นแหล่งปฏิบัติทางการศึกษาในการสร้างนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม มีความรู้ ความสามารถในการทำงาน เป็นแบบอย่างที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้โรงเรียนสาธิตได้กำหนดพันธกิจในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับเป้าหมายในการสร้างนักเรียนให้มีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี รู้จักใช้ชีวิตพอเพียง เป็นผู้นำและปฏิบัติตนร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ดังนี้ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. เป็นอยู่พอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย และ 8. มีจิตสาธารณะ (โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2560)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อให้ทราบถึงการสร้างความพร้อมของนักเรียนในการที่จะเติบโตไปเป็นพลเมืองดีของสังคมและเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและของโลกอย่างยั่งยืน

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมายการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร

### ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ใช้วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เป็นแนวทางในการวิจัย โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ มีขอบเขตการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

การวิจัยเรื่อง “ การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็น



พลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร” ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษา คือ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร เลขที่ 6 ถนนราชมรรคาใน ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นสถานศึกษาที่อุดมความรู้ทุกแขนงวิชาและเป็นแหล่งในการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้มีทั้งคุณธรรม คุณลักษณะที่ดี ทักษะทางปัญญา ทักษะทางสังคม และทักษะการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะสามารถให้ข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

## 2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย ทศนคติที่มีต่อการเป็นพลเมืองดี และแนวทางปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีของโรงเรียน กรณีศึกษา นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งสอดคล้องกับปณิธานของโรงเรียน คือ มุ่งมั่นสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถ และฉลาดในการใช้ชีวิตและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

## 3. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ประจำปีการศึกษา 2560 ที่มีความรู้และความเข้าใจต่อการเป็นพลเมืองดีของโรงเรียน รวมถึงคณาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้และบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างพลเมืองดีให้แก่นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นจุดเริ่มต้นปลูกฝังการเป็นพลเมืองดี ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลหลักจึงสามารถให้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ได้

## ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงความหมาย ที่มาของความหมาย แนวคิดการเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ได้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี การปฏิบัติตนตามคุณลักษณะเจตนานิสัยและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคมของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ได้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี การพัฒนาทักษะทั้งคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการมีจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากรว่าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่โรงเรียน โดยสามารถนำไปกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนระดับอื่นต่อไป รวมถึงเป็นการสร้างพื้นฐานการเป็นพลเมืองดีของโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและพลเมืองดีของโลกต่อไป
4. เพื่อให้สอดคล้องกับปณิธานของโรงเรียน คือ มุ่งมั่นสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถ และฉลาดในการใช้ชีวิต

## ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดี กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กำหนดให้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ ผู้เรียนต้องปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีคุณธรรม จริยธรรม และมีค่านิยมที่พึงประสงค์ สามารถทำตนเองให้มีคุณค่า มีระเบียบวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ชำรงรักษาประเพณีไทย และมีจิตสำนึกในการรักษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การรักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้ และ Tupper and Cappello (2012) ได้ศึกษาการให้ความหมายของคำว่า “พลเมืองดี” ของนักเรียนระดับมัธยมในโรงเรียน Saskatchewan พบว่า สำหรับนักเรียนแล้วความเป็นพลเมืองดี จะต้องแสดงออกมาในรูปของความภาคภูมิใจในชาติของตน ต้องเคารพเชื่อฟังต่อบทบาทหน้าที่ รวมถึงการกระทำที่ถูกต้องขึ้นภายในกลุ่มตน ปฏิบัติดีว่ามีความกังวลต่อประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และต้องปฏิบัติตัวที่แสดงถึงการยอมรับและตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้านที่สังคมต้องการ ทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก เพื่อสามารถให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก และ จูตินันท์ ตันตะธา (2555) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกที่ดีงามในการดำเนินชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. แนวคิดและทฤษฎีคุณธรรม จริยธรรม ยนต์ คุ้มจิต (2544) ได้ให้ความหมาย คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นความดีความงามที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล โดยได้ยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัยและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามของบุคคลทั่วไป และทฤษฎีจริยธรรม สรุปได้ว่า จริยธรรม คือ แนวทางที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติให้บุคคลกลายเป็นคนดีทั้งกาย วาจาและใจ โดยมีหลักศีลธรรมในการดำรงชีวิต เพื่อให้อยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างสงบสุข (ดวงเดือน พันธุนาวิณ, 2540)

4. แนวคิดเรื่องจิตสาธารณะ วลัยทิพย์ เปรมทวีธนาโชติ (2556) ได้ให้ความเห็นของคุณลักษณะด้านจิตอาสา คือ ความเป็นผู้ให้ มีความเสียสละ ต้องการจะแก้ไข พัฒนา และช่วยเหลือผู้อื่นหรือส่วนรวมด้วยความเต็มใจโดยไม่มุ่งหวังสิ่งใดตอบแทน โดยวัดจากคุณลักษณะที่แสดงออก 3 ประการ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนา และ ทวีภัทร นุณทรวิสวัสดิ์ (2557) ได้ให้

ความหมายของคำว่า จิตอาสา คือ จิตที่พร้อมจะเสียสละทั้งเวลา แรงกายและสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ เป็นจิตที่ไม่อยู่เฉยเมื่อพบเห็นปัญหา หรือความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นกับผู้คน เป็นจิตที่มีความสุขเมื่อได้ทำความดีและเห็นน้ำตาเปลี่ยนเป็นรอยยิ้ม เป็นจิตที่เปี่ยมด้วย “บุญ” คือความสงบเย็นและเป็นพลังแห่งความดี

### วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร” โดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการกำหนดปัญหา การวิจัยศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย กำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก การสร้างเครื่องมือวิจัย การรวบรวมการนำเสนอ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิทยาที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการในสาขาต่างๆ นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Approach) เป็นทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคม โดยทฤษฎีจะถูกรวบรวม (Constructed) และได้รับการตรวจสอบ (Verified) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้วางโครงร่างและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

### ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเลือกผู้ให้ข้อมูล (Key informant) ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (ศรีบุญญา วรานูจิตกุล, 2554) เพื่อทำสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) กับคณาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้และบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างพลเมืองดีให้นักเรียน จำนวน 5 คน ผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นจุดเริ่มต้นปลูกฝังการเป็นพลเมืองดี จำนวน 5 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ประจำปีการศึกษา 2560 โดยคัดเลือกนักเรียนแต่ละระดับชั้นรวมทั้งหมด 12 คน โดยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นเพศชาย 2 คน เพศหญิง 2 คน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพศชาย 2 คน เพศหญิง 2 คน และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพศชาย 2 คน และเพศหญิง 2 คน

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือวิจัยที่สำคัญเพื่อช่วยให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน ถูกต้อง ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย

1. ตัวผู้วิจัยเองนับเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดเพราะการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมผัสกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เตรียมตัวก่อนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเนื่องจากผู้วิจัยคือผู้เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง
2. ศึกษาคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นนักวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้า ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเชิงคุณภาพ พร้อมการรับคำชี้แนะแนวทางจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. เครื่องมือที่ช่วยจดบันทึก คือ สมุด ปากกา สำหรับจดบันทึกที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ซึ่งช่วยในการบันทึกคำพูดที่สำคัญ สภาพแวดล้อม บรรยากาศ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูล
4. เครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกข้อมูลเสียงสัมภาษณ์จากการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับผู้สัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม และนำข้อมูลมาใช้ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
5. แนวคำถามในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แนวคำถามปลายเปิด โดยผู้ให้ข้อมูลหลักตอบคำถามอย่างละเอียดเท่าที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการ โดยแนวคำถามที่ผู้วิจัยใช้ถามคือ เรื่องการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี โดยแนวคำถามมีความครอบคลุมในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อใช้เครื่องบันทึกเสียงและแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลหลักทราบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้ในการศึกษาวิจัยในระดับปริญญาโทฉบับที่ตนทำ และเริ่มคำถามสัมภาษณ์จากประวัติส่วนตัว สอบถามการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) (ชนภูมิ อยู่เจริญ, 2558) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อให้ได้ข้อมูลจนถึงจุดอิ่มตัว และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) (วสวัตดี วงศ์พันธุ์เศรษฐ์, 2557) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีฐานราก
2. การสังเกตและจดบันทึก (Observation and Field-note) ผู้วิจัยจะเข้าศึกษาข้อมูลด้วยการสังเกต

แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant observation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2549) ผู้วิจัยคอยสังเกตลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลักถึงลักษณะของข้อมูล ทำทาง อารมณ์และน้ำเสียงของผู้ให้ข้อมูลหลัก พร้อมจดบันทึกรายละเอียดทั้งหมดถึงพฤติกรรมที่สังเกตได้

3. การศึกษาเอกสาร (Document Analysis) เป็นการรวบรวมข้อมูลในช่วงระหว่างการเก็บข้อมูลเพื่อเป็นการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์การศึกษาและวิจัยในครั้งนี้ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation technique) (สุภางค์ จันทวานิช, 2554) ในการวิจัยเชิงคุณภาพก็มีผู้สงสัยในความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพราะแคลงใจในความลำเอียงของนักวิจัยที่อาจเกิดขึ้นได้ เมื่อไปคลุกคลีกับปรากฏการณ์และผู้ให้ข้อมูล จึงได้มีการวางมาตรการที่ป้องกันความผิดพลาด นั่นคือ การตรวจสอบข้อมูลก่อนวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูล โดยวิธีต่อไปนี้ คือ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ เช่น แหล่งเวลา แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคล ว่าเหมือนกันหรือไม่ ถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อมูลเหมือนกัน ไม่ว่าจะสัมภาษณ์นักเรียนคนใด รวมทั้งเวลาที่แตกต่างกัน หรือสถานที่ที่แตกต่างกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) โดยตรวจสอบว่า ถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ข้อมูลที่ได้มาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ถ้าผู้วิจัยพบว่าไม่ว่านำทฤษฎีใดมาใช้ ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง เพียงตรง และน่าเชื่อถือ และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) โดยตรวจสอบจากวิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธีที่ต่างกัน แล้วได้ผลเหมือนเดิม เช่น ใช้วิธีการสังเกต การใช้เอกสาร และการสัมภาษณ์ เพื่อยืนยันว่าข้อมูลมีความน่าเชื่อถือและถูกต้อง (จันทิมา แจ่มจำรัส, 2558)

### การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ได้ศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ระเบียบวิธีการเก็บหลายวิธี เครื่องมือหลายประเภท เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้อยู่ในรูปแบบเอกสาร ที่เก็บจากการบันทึกภาคสนาม เทปบันทึกเสียง เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเสร็จแล้ว ผู้วิจัยลงรหัสข้อมูล เพื่อไม่ให้ข้อมูลไปปะปนกับข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลักท่านอื่นๆ และเพื่อสะดวกต่อการนำข้อมูลไปใช้ และนำข้อมูลที่ลงรหัสข้อมูลมาถอดเทปบทสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลแบบคำต่อคำ (Verbatim) และนำบทสัมภาษณ์มาพิมพ์ (Transcript) ด้วยโปรแกรมประมวลผลทางคอมพิวเตอร์ และจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์เนื้อหาและตีความหมาย (ธนภูมิ อยู่เจริญ, 2558)

การวิเคราะห์ขั้นต้นนั้นจะกระทำไปตลอดการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางและประเภทของข้อมูลในครั้งต่อไปเพื่อรวบรวมข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ เป็นการตีความหมายในระดับกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลสร้างมโนทัศน์และทฤษฎี ดังนั้น จึงถือว่าเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญที่สุดในทุกขั้นตอนของการวิจัย หลังจากจัดกลุ่มมโนทัศน์ (Concept) สร้างและพัฒนาหมวดหมู่ มโนทัศน์ให้มีรายละเอียดและมีความเป็นนามธรรมสูง โดยใช้คุณสมบัติและคุณลักษณะของข้อมูลที่สามารถแปรผันได้ เพื่อวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลในรูปเงื่อนไขต่างๆ หมวดหมู่ของมโนทัศน์ กลายเป็นเงื่อนไขและพัฒนา มโนทัศน์ให้เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี ซึ่งข้อสรุปเชิงทฤษฎีที่ได้มานั้นนำมาเสนอในรูปแบบของแบบแผน (Pattern) ที่เรียกว่า ทฤษฎีฐานราก (พิทักษ์ ศิริวงศ์, 2547)

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร และคณาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้และบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ด้วยวิธีวิทยาการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก จากการเก็บรวบรวมมโนทัศน์ต่างๆ ที่ได้จากความคิดเกี่ยวกับกระบวนการตีความและการให้ความหมาย นำข้อมูลมาวิเคราะห์แต่ละแนวคิด แล้วนำมาอธิบายปรากฏการณ์ สรุปวิเคราะห์เพื่อวัตถุประสงค์ในการวิจัย

### สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการให้ความหมายของการเป็นพลเมืองที่ดีของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร และให้ความหมายจากปัจจัยทางด้านความรู้พื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่นักเรียนอาศัยอยู่ และความรู้สึกนึกคิดจากการได้รับการอบรมสั่งสอน และปลูกฝังความรู้ความเข้าใจ แนวคิด ค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีของสังคมจากอาจารย์และผู้ปกครอง โดยการให้ความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์มี 5 ความหมาย ดังนี้

#### 1. การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

นักเรียนให้ความหมายการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม คือการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ปฏิบัติตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ที่มาของความหมายได้มาจากการตระหนักรู้ด้วยตนเองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคม มีการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และการอบรม สั่งสอน เลี้ยงดูจากครอบครัว ตลอดจนอาจารย์ที่สอนให้นักเรียนทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมจนเกิดเป็นทัศนคติที่ดีต่อส่วนรวม

#### 2. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง

นักเรียนให้ความหมายการรู้จักหน้าที่ของตนเอง คือการปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย มีความรับผิดชอบ รู้จักบทบาทหน้าที่ทั้งของตนเองและบทบาทหน้าที่ในสังคม ที่มาของความหมายได้มาจากครอบครัวและอาจารย์ผ่านการอบรมสั่งสอน โดยตรงและการสอนและทำกิจกรรมในชั่วโมงเรียนให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ต่อครอบครัวและโรงเรียน โดยต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ทั้งต่อตนเอง

เช่น ทำงานบ้านตามที่พ่อแม่มอบหมายให้ทำโดยไม่ขาดตกบกพร่อง หรือในขณะที่เป็นนักเรียนก็ต้องตั้งใจเรียนหนังสือ ปฏิบัติตามภาระงานที่อาจารย์มอบหมาย และต้องตระหนักถึงการใช้สิทธิตามระบอบประชาธิปไตย โดยไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามหน้าที่ความเป็นพลเมืองของประเทศ

### 3. การใช้สิทธิเสรีภาพของตนเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

นักเรียนให้ความหมายการใช้สิทธิเสรีภาพของตนเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น คือ การเป็นพลเมืองที่ไม่สร้างปัญหาแก่สังคม เคารพสิทธิของตนเองและไม่แทรกแซงสิทธิของผู้อื่น ที่มาของความหมายได้มาจากการมีจิตสำนึกจากตัวนักเรียนเองที่เรียนรู้ผ่านการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นจากโรงเรียนและสังคมภายนอกครอบครัว รวมถึงการแนะนำสั่งสอนจากผู้ปกครองและอาจารย์ ให้ยอมรับถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเราต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะมนุษย์ทุกคนต่างมีสิทธิเสรีภาพตามหลักสิทธิมนุษยชน ที่ไม่ควรไปละเมิดและแทรกแซงเพราะอาจสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นได้

### 4. การทำตามบรรทัดฐานทางสังคม

นักเรียนให้ความหมายการทำตามบรรทัดฐานทางสังคม คือการเป็นคนมีคุณธรรม มีจริยธรรม เคารพกฎระเบียบของสังคม โดยยึดปฏิบัติตามหลักศีลธรรมอันดีงาม ปฏิบัติตามกฎหมายหรือจารีตประเพณีที่สังคมกำหนด เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม ที่มาของความหมายได้มาจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งจากโรงเรียนและผู้ปกครองที่อบรมสั่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติตัวตามที่สังคมกำหนด โดยปฏิบัติตามในให้ถูกต้องตามวิถีประเพณี จารีตประเพณี และกฎหมาย เช่น การการสอนในรายวิชาน้ำที่พลเมืองและการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและตระหนักในบทบาทและหน้าที่การเป็นพลเมืองดีที่สังคมคาดหวังและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเรียบร้อย สงบสุข

### 5. การซื่อสัตย์ สุจริต

นักเรียนให้ความหมายการซื่อสัตย์ สุจริต คือการซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การไม่คิดคดโกง ขาดบ้านเมืองที่ตนเองอาศัยอยู่ ที่มาของความหมายได้มาจากการตระหนักของนักเรียนผ่านการเข้าใจกฎระเบียบของโรงเรียนได้กำหนดให้นักเรียนต้องมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นและต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เช่น การไม่ทุจริตในการสอบ การไม่ลักขโมยทรัพย์สินผู้อื่น นอกจากนี้การรับรู้สถานการณ์การเมืองในประเทศจากสื่อต่าง ๆ ก็สามารถเป็นตัวช่วยเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ในการทำหน้าที่เพื่อบ้านเมือง โดยไม่โกงกินเงินภาษีของประชาชน แก่นักเรียนอีกช่องทางหนึ่งด้วย

ผลการศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า จากการที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังแนวคิด ค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดี ได้รับการอบรมสั่งสอนจากอาจารย์และผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจ เรียนรู้การเป็นพลเมืองดีจากสื่อต่างๆ

และบุคคลใกล้ชิด ทำให้นักเรียนมีแนวทางปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี ที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่เยาวชนไทยต่อไปได้ 4 แนวทางดังนี้

1. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน คือ การแต่งกายให้ถูกกฎระเบียบของโรงเรียน ไม่หนีเรียน ทำงานส่งอาจารย์ให้ตรงเวลา เข้าแถวเคารพธงชาติทุกเช้าเพราะเป็นกิจวัตรประจำของนักเรียนทุกคน เมื่อถึงขย่ะก็ควรทิ้งให้ลงถึงขย่ะเพื่อช่วยรักษาความสะอาดของโรงเรียน และการไม่ทำลายทรัพย์สินของโรงเรียนให้เกิดความเสียหายแก่โรงเรียน จากแนวทางดังกล่าว หากเด็กและเยาวชนไทยมีการปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเหมาะสมเพื่อที่จะเป็นจุดเริ่มต้นในการใช้ชีวิตในฐานะพลเมืองที่ดีของประเทศ

2. การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน คือ การตระหนักรู้ว่ากระทำสิ่งใดแล้วส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือคนรอบข้างได้ ก็ควรระมัดระวัง และควรคิดอย่างรอบคอบว่าสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ จากแนวทางดังกล่าว หากเด็กและเยาวชนไทยมีการปฏิบัติตนที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนก็จะทำให้เราสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ไม่เกิดปัญหาสังคม อย่างเช่น การก่ออาชญากรรมและการเกิดอุบัติเหตุที่ไม่คาดคิด

3. การช่วยเหลือผู้อื่น คือ มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น เห็นผู้อื่นเดือดร้อนหรือต้องการความช่วยเหลือก็เข้าไปช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ จากแนวทางดังกล่าว หากเด็กและเยาวชนปฏิบัติตนด้วยความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ก็จะทำให้เกิดความสันติสุขในสังคม เพราะสังคมปัจจุบันมีความเป็นเมืองและเร่งรีบสูง ทำให้แต่ละคนอาจสนใจแต่เรื่องเฉพาะตนและละเลยความเอื้ออาทรที่มีต่อผู้อื่น

4. เรียนรู้การเป็นพลเมืองดีจากสื่อโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต บุคคลใกล้ชิด ครอบครัวและโรงเรียน คือ นักเรียนสามารถเรียนรู้การเป็นพลเมืองดีได้จากสื่อต่าง ๆ รวมถึงบุคคลใกล้ชิดอย่างครอบครัวและโรงเรียน เพื่อสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองที่ดี จากแนวทางดังกล่าว หากเด็กและเยาวชนสามารถปฏิบัติตัวเป็นพลเมืองดีโดยมีตัวอย่างที่ดีเป็นต้นแบบ ก็จะสามารถสะท้อนถึงค่านิยมเรื่องการเป็นพลเมืองดีของสังคม ณ ช่วงเวลานั้นได้ เนื่องจากค่านิยมเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมสังเกตเห็นว่าดีเหมาะสมและพร้อมใจยอมรับและปฏิบัติตามกัน การที่เยาวชนมีแบบอย่างที่ดีและหลากหลายแหล่งจึงเป็นสิ่งสะท้อนว่าสังคมมีค่านิยมในการทำความดี

#### ข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาถึง ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปจากปรากฏการณ์ย่อยของสังคม เพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจเรื่องที่เกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาขณะหนึ่ง ดังนั้นการให้ความหมายที่มาของความหมาย แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตัวเป็นพลเมืองดี ที่ได้ศึกษานั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปหากนักเรียนได้รับการปลูกฝัง เลี้ยงดูและส่งเสริม



ลักษณะนิสัยในเรื่องของการเป็นพลเมืองที่ดีจากอาจารย์และผู้ปกครอง หรือจากสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง รวมถึงค่านิยมของสังคมในอนาคตที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎี ดังนี้

1. เมื่อใดก็ตามที่ต้องการพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ใหญ่ที่มีความประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ เมื่อนั้นนักเรียนควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมและปลูกฝังลักษณะนิสัยการเป็นพลเมืองดีจากครอบครัว สื่อต่างๆ และโรงเรียน โดยควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก

2. เมื่อใดก็ตามที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ทัศนคติที่ดี รวมถึงซึมซับพฤติกรรมแนวทางปฏิบัติในการเป็นพลเมืองดี เมื่อนั้นนักเรียนควรมีแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว เพื่อน อาจารย์ รวมถึงสื่อโทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต

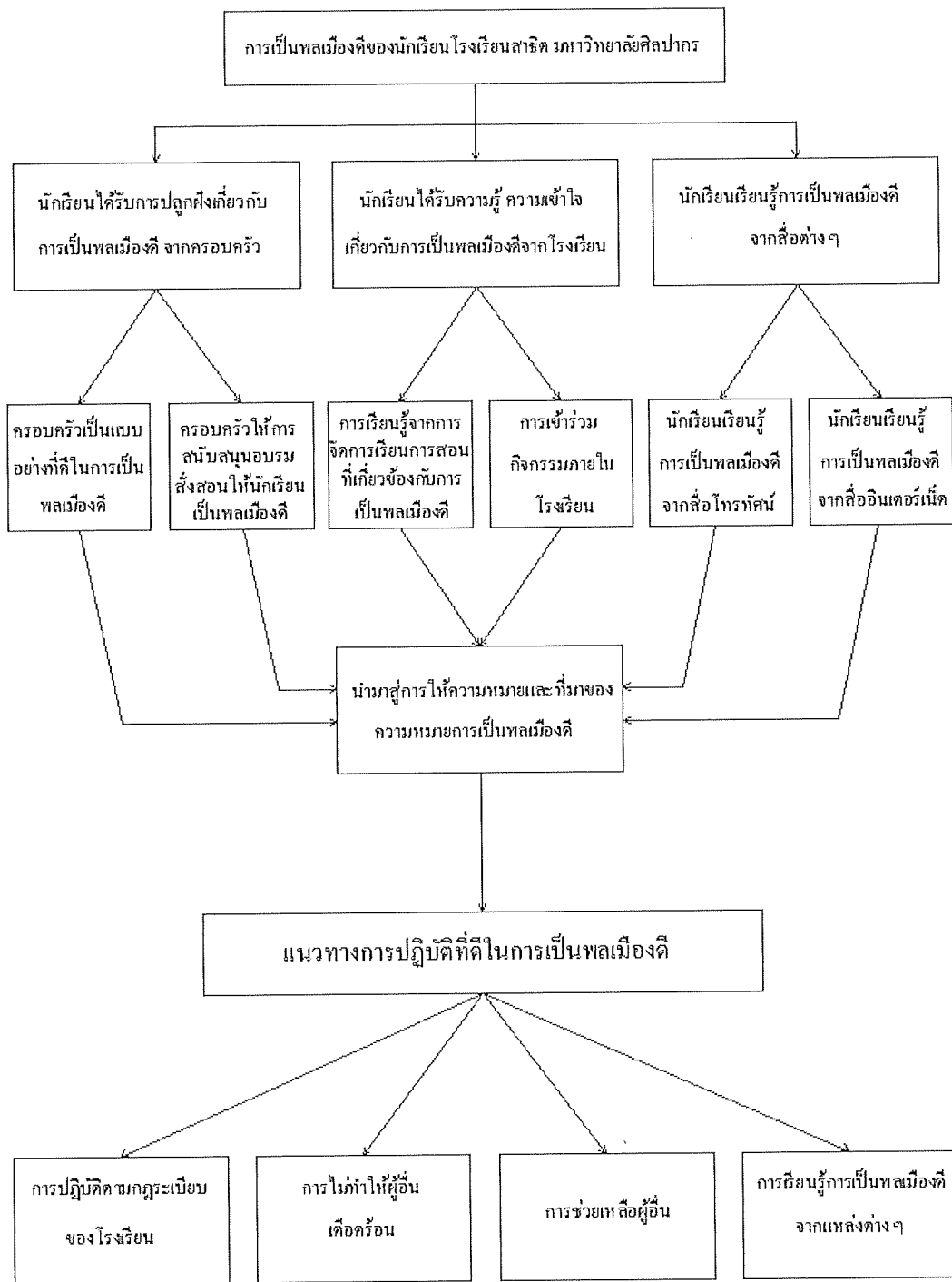
3. เมื่อใดก็ตามที่ต้องการให้นักเรียนเข้าใจถึงบทบาท สถานภาพรวมทั้งหน้าที่ที่ตนได้รับและถูกคาดหวังจากสังคม ในฐานะการเป็นพลเมืองดีในอนาคต เมื่อนั้นนักเรียนควรต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนหรือสังคม เพราะสิ่งเหล่านี้ถือเป็นเครื่องมือในการฝึก ปฏิบัติการเรียนรู้ทางสังคม (socialization) ที่โรงเรียนใช้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจบรรทัดฐานทางสังคม

4. เมื่อใดก็ตามที่ต้องการชะลอและลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม เมื่อนั้นนักเรียนไม่ควรกระทำใ้ผู้อื่นเดือดร้อน เนื่องจากกลไกดังกล่าวเป็นสิ่งที่ใช้ในการเข้าใจและเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบข้าง ในฐานะสมาชิกการเป็นพลเมืองคนหนึ่งในสังคม โดยผ่านการส่งเสริม การมีแบบอย่างที่ดีรวมถึงเคารพตามกฎระเบียบ รู้ว่าตนควรประพฤติต่อบุคคลรอบข้างอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาภายหลัง

5. เมื่อใดก็ตามที่ต้องการอยู่ร่วมกันและช่วยเหลือผู้อื่น เอื้อเฟื้อต่อกันในสังคม ใ้ได้อย่างสันติสุข เมื่อนั้นนักเรียนควรทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมรอบข้าง ในฐานะแหล่งดำรงชีพและแหล่งกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของพลเมืองคนหนึ่งที่สำคัญอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้และการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลรวมถึงการแสดงน้ำใจต่อกัน

ทั้งนี้ หากสภาพแวดล้อม ความคิด ความเชื่อ อุดมคติ และค่านิยมของสังคมมีการเปลี่ยนแปลง หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดี เช่น การอบรมสั่งสอนของผู้ปกครองและอาจารย์ หรือแหล่งการเรียนรู้ อาจส่งผลให้การปฏิบัติและพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นควรหาวิธีการศึกษาในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะนิสัยการปฏิบัติกรเป็นพลเมืองดีอยู่เสมอ เพื่อการได้รับข้อมูลที่ทันสมัยต่อสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

เพื่อความชัดเจนในแนวทางการปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีจากการวิจัย ตามภาพที่ 1



ภาพที่ 1 แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

## อภิปรายผล

การใช้วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานรากในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีข้อดี คือ ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถอธิบายความหมายของการเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน สามารถค้นหาที่มาของความหมายการเป็นพลเมืองที่ดี ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตัวเป็นพลเมืองดี ตลอดจนเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่ได้จากผลการศึกษานี้จนกระทั่งสามารถสร้างเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎีแล้วนั้น ผู้วิจัยพบข้อจำกัด คือ ข้อสรุปเชิงทฤษฎีนี้ใช้อย่างอิงได้เฉพาะกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ในช่วงระยะเวลาที่ศึกษาเท่านั้น ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพแวดล้อม และค่านิยมในการเป็นพลเมืองดี อาจส่งผลให้ การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตัวเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากรเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ความหมาย ที่มาของความหมายของการเป็นพลเมืองดี เป็นความหมายที่เกิดขึ้นเฉพาะในพื้นที่โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ดังนั้น ความหมาย ที่มาของความหมายการเป็นพลเมืองดีสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยที่ส่งผลของแต่ละพื้นที่นั้นๆ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะที่มีต่อการเป็นพลเมืองดี การปลูกฝังและอบรมสั่งสอนของอาจารย์และผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมและสังคม รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดี ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตัวเป็นพลเมืองดีสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยที่ส่งผล เป็นต้น เมื่อปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญเปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลให้ผลการศึกษาดังกล่าวแตกต่างไปจากเดิม และอาจเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีหรือไม่ก็ตาม

ผลการศึกษาถึงความหมายของการเป็นพลเมืองดี พบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นภลัย ธาระวัฒน์ และคณะ, 2559) ที่ศึกษาเรื่อง การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการทำความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวิเศษณ์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้ให้ความหมายและที่มาของความหมายของการเป็นพลเมืองดีคือการช่วยเหลือสังคม และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพราะสมาชิกทุกคนในสังคมย่อมมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของตนซึ่งแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันไป ถ้าทุกคนในสังคมมีความช่วยเหลือสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องก็จะได้ชื่อว่า “พลเมืองที่ดีของประเทศไทย” และยังคงส่งผลให้ประเทศไทยพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเยาวชนที่ถือว่าเป็นอนาคตของชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเพื่อช่วยนำพาให้ประเทศไทยพัฒนาสืบไป และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วันชนะ วุฒิชัย, 2557) ที่ศึกษาเรื่อง ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดสระประทุม จังหวัดสุพรรณบุรี จากผลการศึกษาพบว่า การเป็นพลเมืองดีของนักเรียนด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงว่านักเรียนตระหนักรู้ได้ถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อสร้างความมีระเบียบวินัย รวมทั้งยังฝึกให้นักเรียนเข้าใจ

สถานภาพและบทบาทของตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก, 2558) ที่ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ผล การศึกษาพบว่า ความซื่อสัตย์และรับผิดชอบ ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน เป็นปัจจัยคุณลักษณะความเป็น พลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษา จะเห็นได้ว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญเชื่อมโยงกันและเป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปภัทสร ไขบุญลย์รัฐดิพรชัย, 2553) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษา ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนพณิชยการบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ได้ให้ความหมายการเป็น พลเมืองดีว่า คือบุคคลที่มีทัศนคติ ค่านิยม และความประพฤติที่เหมาะสมพร้อมทั้งทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์ในทางที่ดีให้ต่อตัวเองและสังคม รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง ครอบครัวและประชาชาติ รู้จักเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งมีจิตสำนึกและความปรารถนาให้ ประชาชนในประเทศชาติอยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติสุข

จากผลการศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีของนักเรียน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Tan, 2017) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะความ เป็นพลเมืองดีที่ถูกกำหนดไว้ในตำราเรียนของประเทศมาเลเซีย ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า คุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดี คือ การปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อตกลงร่วมกันในสังคมที่มีความ หลากหลายทางชาติพันธุ์และระบบโรงเรียนถูกรัฐบาลใช้เป็นกลไกเพื่อการขับเคลื่อนและกำหนดเป็น วาระทางสังคมและการเมือง และหนึ่งในเป้าหมายหลักของการศึกษาในโรงเรียน และคอยสนับสนุน ผู้เรียนให้กลายเป็นพลเมืองดี สามารถมีส่วนร่วมและวางตนให้เหมาะสมกับบทบาททางสังคมต่อ ประเทศชาติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อารยา ศรีสาพันธ์, 2557) ที่ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตนตาม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการเป็นคนดีของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยา เขตศาลายา จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การได้รับแรงบันดาลใจจากตัวแบบที่ดี ครอบครัวให้การ สนับสนุนและส่งเสริมการทำกิจกรรมต่างๆ และมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน สถาบันการศึกษามีการ สนับสนุนและส่งเสริมการทำกิจกรรมของนักศึกษา รับฟังข้อคิดเห็น มีบริการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้และการทำกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นภลัย ชนะวัฒน์ และคณะ, 2559) ที่ ศึกษาเรื่อง การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการทำความเข้าใจ ของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและกระบวนการทำ ความดีของนักเรียน ได้มุ่งเน้นไปที่การไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่รู้จักเห็นใจ ปลอดภัยให้กำลังใจเมื่อเพื่อนประสบกับความทุกข์ พร้อมทั้งหาทางช่วยเหลือ และพร้อมที่จะให้อภัยแก่ เพื่อนที่ทำผิดและยังมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากการวิจัยพบว่า นักเรียนเรียนรู้การเป็นพลเมืองดี และมีแนวทางการปฏิบัติในการเป็นพลเมืองดีผ่านรูปแบบการจัดกิจกรรมและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เช่น กิจกรรมชมรมค่ายอาสา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ กิจกรรมแนะแนว และรายวิชาหน้าที่พลเมืองที่สอนให้นักเรียนได้ตระหนักและเข้าใจ รวมถึงการถ่ายทอดทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องในการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ปณิธานโรงเรียนที่ว่า “มุ่งมั่นสร้างเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ ความสามารถและฉลาดในการใช้ชีวิต” ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนควรจะสนับสนุนให้อาจารย์ทุกคนพัฒนาการสอนรวมทั้งสอดแทรกความเป็นพลเมืองดีผ่านกิจกรรมและรายวิชาต่างๆ ให้กับนักเรียนในทุกระดับชั้น

1.2 จากการวิจัยพบว่า นักเรียนได้มีแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวในการปฏิบัติตัวเป็นพลเมืองดี การอบรม สั่งสอน และปลูกฝังสิ่งที่ดีจากครอบครัว ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญ เพราะสถาบันครอบครัวถือเป็นสถาบันระดับเล็กสุดที่มีส่วนต่อการพัฒนาเยาวชนของประเทศ ดังนั้น ครอบครัวควรเอาใจใส่ตั้งแต่การเลี้ยงดูจากบ้าน ตลอดจนการอยู่ที่โรงเรียน ผ่านการให้คำแนะนำ ชี้แนะ ในการใช้ชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

### 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการศึกษาการให้ความหมาย ที่มาของความหมายและแนวทางการปฏิบัติในการเป็นพลเมืองดีกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้วย เพื่อให้ทราบภาพรวมในนักเรียนทุกระดับชั้นของโรงเรียนว่ามีความรู้ ความเข้าใจและการตระหนักรู้ถึงการเป็นพลเมืองที่ดี ทั้งนี้เพราะมโนทัศน์เป้าหมายของการศึกษาระดับมัธยมตอนต้น คือ การที่นักเรียนสามารถค้นพบความสามารถ ความถนัดของตน รวมถึงมีทัศนคติที่ดี โดยสิ่งเหล่านี้ถือเป็นเงื่อนไขต่อยอดในการให้ความหมายและแนวทางการปฏิบัติของการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

2.2 ควรศึกษาความหมาย ที่มาของความหมายและแนวทางปฏิบัติที่ดีในการเป็นพลเมืองดีในระดับอุดมศึกษาด้วย ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนคติ ความคิด และมโนทัศน์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมกับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาว่ามีความคิดที่แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

## รายการอ้างอิง

### ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). "หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551." กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จันทิมา แจ่มจรัส. (2558). "การให้ความหมาย แรงจูงใจ และทัศนคติการเข้าสู่การประกอบอาชีพของ  
นักศึกษาผู้ช่วยพยาบาล มหาวิทยาลัยสยาม." ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย  
ศิลปากร.

จิตินันท์ ต้นทะรา. (2555). "การสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร  
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551." ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต  
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดวงเดือน พันธุนาวิน. (2540). "การใช้ผลผลิตจากการวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนาคนไทย."  
แนะแนว, 31(166), 45-59.

ทวีภัทร บุญทวีสวัสดิ์. (2557). "คู่มือการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจิตอาสาในรายวิชาเรียน  
ระดับอุดมศึกษา." กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ธนภูมิ อยู่เจริญ. (2558). "การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย รูปแบบ และกระบวนการให้รางวัลแก่  
ตนเองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี." ปรินญา  
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นภลัย ณะวัฒน์ และคณะ. (2559). "การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และกระบวนการการทำ  
ความดี ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร."  
*Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ  
ศิลปะ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เมษายน (ปีที่ 9).*

ปภัสสร ไพบูลย์จิตพิรัชย์. (2553). "การศึกษาความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนโรงเรียนพณิชยการบางบัว  
ทอง จังหวัดนนทบุรี." ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประภา พันธุสุภารักษ์. (2558). "ความเป็นพลเมืองโลก." *วารสารการศึกษาไทย*, 127, (22-24).

พิทักษ์ สิริวงศ์. (2547). "ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) วิธีวิทยาการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีในการพัฒนา  
ประเทศ." *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 19,1(เมษายน - กันยายน), 13-21.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2544). "การศึกษาและความเป็นคนไทย." กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.

วลัยทิพย์ เปรมทวีธน์ โชติ. (2556). "การศึกษาลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทศึกษากับ  
คุณลักษณะด้านจิตอาสาของนิสิตนักศึกษา." ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย  
ศิลปากร.

- วสวัตดี วงศ์พันธุ์เศรษฐ์. (2557). "ภูมิศาสตร์ของอารมณใน โรงเรียนพหุวัฒนธรรม ในอำเภอเมือง เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่." วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วันชนะ วุฒิชัย. (2557). "ความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดสระ ประทุม จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรีบุญญา วราวุฒิตกุล. (2554). "การให้ความหมาย พฤติกรรม และแนวทางปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการออมเงิน ของเยาวชน กรณีศึกษา นักเรียนโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ที่เป็นสมาชิก ธนาคารโรงเรียน." ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548). "แนวการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ." กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุพรรณิการ์ พงศ์ผาสุก. (2558). "การบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนใน สถานศึกษาสังกัดเทศบาล." ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรางค์ จันทวานิช. (2549). "วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ." กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ จันทวานิช. (2554). "การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (10 ed.)." กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารยา ศรีสาพันธ์. (2557). "การปฏิบัติตนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการเป็นคนดีของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา จังหวัดนครปฐม." ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

#### ภาษาต่างประเทศ

- Tan, B. P., et al. (2017). "Moral values and good citizens in a multi-ethnic society: A content analysis of moral education textbooks in Malaysia." *The Journal of Social Studies Research*, 1-16.
- Tupper, J. A., & Cappello, M. P. (2012). "(Re) creating citizenship: Saskatchewan high school students' understandings of the 'good' citizen." *Journal of Curriculum Studies*, 44(1), 37-59. doi:10.1080/00220272.2011.618951